

"את תמשיכי להוריד פריטים עד שתפסיקי לצפצף"

ביקור של בן משפחה היושב בכלא הוא חוויה טראומטית גם כך, מדוע צריך להוסיף עליה יחס משפיל ומזלזל כלפי המבקרים?

אורלי וילנאי 13.09.2016 19:00

בכל פעם שמישהו מעז להתלונן, היא מספרת, אומרים לו את אותו משפט: "מי שאשם הוא מי שגרם לכם לבוא לבקר פה". במלים אחרות, תבואו בטענות ליקיריכם העבריינים. הם פשעו, אבל שיניכם הן שתקהינה. כאילו אין די בתחושות ההשפלה, הבדידות והאכזבה הכרוכות בעובדה שבן משפחה יושב בכלא — החליטו להקשות עליכם עוד יותר, כי אולי תפנו אז את תחושות ההתמרמרות כלפי יקיריכם הכלואים, והם ילמדו את הלקח. ואם לא, לכל הפחות הסוהרים יבואו על סיפוקם.

ביקור בכלא הוא חוויה טראומטית. החירות נשללת ממך ברגע שאתה חוצה את השערים, הבדיקות קפדניות וחמורות, הקשר עם העולם ניתק כאשר נלקח ממך הטלפון הנייד, וכשמבקרים אדם אהוב שיושב שם — חצי השעה המוקדשת למפגש אף פעם אינה מספיקה ויוצאים בתחושה מעיקה של החמצה. חלק מהתנאים המתוארים כאן הם הכרחיים, אבל מדוע צריך להוסיף לסבלם של המבקרים גם יחס משפיל ומזלזל, כפי שמתואר להלן?

בן זוגה של גלית הוא אסיר בכלא אשל בבאר שבע. סעיף האישום שלו, נהיגה ללא רשיון, מינורי ביחס לעונש שקיבל — שלוש שנות מאסר, בגלל עבר פלילי עקב איזמים.

גלית ובן זוגה גרים בחיפה, אבל הוא נשלח לכלא בבאר שבע, למה? ככה. גלית ביקשה שיועבר לעתלית, גם משום שיהיה לה יותר קל לבקרו (עליה לטפל גם באמה חולת הסרטן), וגם כי בעתלית יש תוכנית שיקום — אך זכתה לתשובה שלילית מהדהדת.

פעם בשבועיים היא יוצאת אפוא למסע, שבו דווקא הנסיעות הארוכות הן החלק הקל לדבריה. היא מבקשת תמיד להיכלל ברשימת המבקרים הראשונים. מגיעה בשבע וחצי בבוקר (לאחר שיצאה מהבית שעתיים קודם), אבל לדבריה נכנסת לבידוק הראשוני רק בסביבות עשר וחצי. הסוהרים הסבירו לה, שיש במתחם כמה בתי כלא, והם לא מצליחים לעמוד בעומס. אם עוברים את הבידוק הראשון, "ממתינים בחדר סגור עוד כשעה, עד שמגיע סוהר ולוקח את המבקרים לחדר הביקורים, ושם אנו נאלצים להמתין עד שהאסירים מגיעים", היא מספרת. "חדר ההמתנה הראשון צפוף, לא נקי, ומכיל שני תאי שירותים אחד לגברים והשני לנשים, ושניהם שבורים ומסריחים".

בביקור האחרון נשברה. לאחר המתנה ארוכה היא נקראה לעמדת הבידוק. היא מקפידה שלא לשאת עליה שום חפץ מתכתי, אבל משום מה הפעם המכשיר ציפצף. היא חיפשה על גופה ולא מצאה דבר. הסוהר הורה לה, לדבריה, להסיר את פריט הלבוש המצפצף, היא ענתה שאינה יודעת מהו, אולי זה הברזלים בחזייה. הוא התעקש. היא ביקשה שסוהרת תבדוק אותה בחדר צדדי, אבל הוא ענה לטענתה: "את תמשיכי להוריד פריטים עד שתפסיקי לצפצף, או שלא תיכנסי לביקור".

עשרות הממתינים אמרו לה, שאין זו הפעם הראשונה שזה קורה, אבל הסוהר טען שזה החוק. "יש חוק המתיר להפשיט אשה במקום ציבורי?" היא שואלת, "והרי ממילא אחרי הבידוק הזה נכנסים לעוד חדר ושם סוהרת בודקת. אז למה להשפיל לפני זה?"

גלית הגיעה לבדה, אבל יש מבקרים הבאים עם ילדים, יש נשים בהריון, וכולם לדבריה עוברים חוויות דומות. "מתייחסים אלינו כאילו שאנחנו עבריינים". בתום הביקור היא מגיעה הביתה רק בשעות אחר הצהריים.

בגלל כל אלה ובגלל מחלתה של אמה היא אמרה לבן זוגה, שלא תוכל לבוא בזמן הקרב. הוא הגיב באופן קשה. כל ביקור כזה הוא קרן אור מבחינת האסירים. נכון שמדובר בפושעים, אבל גם בבני אדם, וביקור הוא זכות מוקנית ולא חסד. ובודאי שבני משפחתם לא פשעו ואין שום סיבה להוסיף סבל מיותר למצוקתם.

עד לירידת הגיליון לדפוס לא נמסרה תגובת שיחות בתי הסוהר.

האבא של האגודה

בסוף החודש יעזוב ג'ו רזן את תפקידו כמנכ"ל האגודה להלוואות ללא ריבית ביחשלים. שנים היתה האגודה חלק מרכזי מזהותו, הוא מספר. אלפי אנשים זכו ליהנות מהיד שהושיטה להם האגודה. במקום שבו הבנקים סוגרים את הדלת, או מטילים ריבית חונקת — האגודה הציעה את החלופה היחידה. "זכיתי להיות בקשר ישיר עם לווים ראויים ותורמים נדיבים, ולהבין לעומק את אמרתו של הרמב"ם, כי הרמה הגבוהה ביותר של צדקה היא לסייע לאדם לעזור לעצמו", אומר רזן.

וזו אולי מהות הפרויקט הזה: לתת לאנשים את החכה כדי שיוכלו לדוג לבד. לא נדבות. סכום של עד 30,000 שקלים שיעזור לעשות סדר בחיים ושיחזר בתשלומים נוחים וללא ריבית, וינתן אחר כך למישהו אחר.

בהצלחה למנכ"ל החדש שגיא בלשה, ותודה מעומק הלב לג'ו על עבודה משותפת מלאת השראה.

orlyv10@gmail.com